

Zbiór Orzeczeń

WYROK TRYBUNAŁU (pierwsza izba)

z dnia 18 grudnia 2014 r.*

Odwołanie — Porozumienia, decyzje i uzgodnione praktyki — Europejski rynek przewodów morskich — Następstwo podmiotów prawnych — Możliwość przypisania zachowania noszącego znamiona naruszenia — Obniżenie grzywny przez Sąd — Nieograniczone prawo orzekania

W sprawie C-434/13 P

mającej za przedmiot odwołanie w trybie art. 56 statutu Trybunału Sprawiedliwości, wniesione w dniu 1 sierpnia 2013 r.,

Komisja Europejska, reprezentowana przez S. Noë, V. Bottkę oraz R. Sauera, działających w charakterze pełnomocników, z adresem do doręczeń w Luksemburgu,

strona wnosząca odwołanie,

w której drugą stroną postępowania są:

Parker Hannifin Manufacturing Srl, dawniej Parker ITR Srl, z siedzibą w Corsico (Włochy),

Parker-Hannifin Corp., z siedzibą w Mayfield Heights (Stany-Zjednoczone),

reprezentowane przez adwokatów F. Amata, F. Marchini Càmię oraz B. Amory'ego ,

strona skarżąca w pierwszej instancji,

TRYBUNAŁ (pierwsza izba),

w składzie: A. Tizzano, prezes izby, S. Rodin, E. Levits, M. Berger (sprawozdawca), i F. Biltgen, sędziowie,

rzecznik generalny: M. Wathelet,

sekretarz: V. Tourrès, administrator,

uwzględniając pisemny etap postępowania i po przeprowadzeniu rozprawy w dniu 5 czerwca 2014 r.,

po zapoznaniu się z opinią rzecznika generalnego na posiedzeniu w dniu 4 września 2014 r.,

wydaje następujący

* Język postępowania: angielski.

Wyrok

- 1 Komisja Europejska żąda w odwołaniu uchylenia wydanego przez Sąd Unii Europejskiej wyroku Parker ITR i Parker Hannifin/Komisja (T-146/09, EU:T:2013:258, zwanego dalej „zaskarżonym wyrokiem”), w którym Sąd ten stwierdził częściową nieważność decyzji Komisji C(2009) 428 wersja ostateczna z dnia 28 stycznia 2009 r. dotyczącej postępowania na podstawie art. 81 [WE] i art. 53 porozumienia EOG (sprawa COMP/39406 – Przewody morskie) (zwanej dalej „sporną decyzją”), oraz obniżył kwotę grzywny, jaka została nałożona w tej decyzji na spółkę Parker ITR Srl (zwaną dalej „Parker ITR”) oraz kwotę, do której spółka Parker-Hannifin Corp. (zwana dalej „Parker-Hannifin”) została uznana za solidarnie odpowiedzialną za zapłatę tej grzywny.

Ramy prawne

- 2 Artykuł 23 ust. 2 rozporządzenia Rady (WE) nr 1/2003 z dnia 16 grudnia 2002 r. w sprawie wprowadzenia w życie reguł konkurencji ustanowionych w art. [81 WE] i [82 WE] (Dz.U. 2003, L 1, s. 1 – wyd. spec. w jęz. polskim, rozdz. 8, t. 2, s. 205) stanowi, co następuje:

„Komisja może, w drodze decyzji, nałożyć grzywny na przedsiębiorstwa lub związki przedsiębiorstw, jeżeli umyślnie lub w wyniku zaniedbania:

- a) naruszają art. [81 WE] lub [82 WE] [...]

[...]

Dla każdego przedsiębiorstwa lub związku przedsiębiorstw biorących udział w naruszeniu grzywna nie przekroczy 10% całkowitego obrotu uzyskanego w poprzedzającym roku obrotowym.

[...]”.

- 3 W zakresie dotyczącym kontroli sądowej kwoty grzywny nałożonej na podstawie tego przepisu art. 31 tego samego rozporządzenia stanowi, że „Trybunał Sprawiedliwości ma nieograniczoną jurysdykcję do rozpatrywania odwołań od decyzji, w których Komisja nałożyła grzywnę lub okresową karę pieniężną. Trybunał Sprawiedliwości może uchylić, obniżyć lub podwyższyć nałożoną grzywnę lub okresową karę pieniężną”.
- 4 W pkt 24 wytycznych w sprawie metody ustalania grzywien nakładanych na mocy art. 23 ust. 2 lit. a) rozporządzenia nr 1/2003 (Dz.U. 2006, C 210, s. 2, zwanych dalej „wytycznymi z 2006 r.”) Komisja wskazała, że „[w] celu dokładnego uwzględnienia czasu trwania uczestnictwa każdego z przedsiębiorstw w naruszaniu przepisów, kwota, której wysokość określana jest w zależności od wartości sprzedaży [...], zostanie pomnożona przez liczbę lat trwania tego uczestnictwa. Okresy krótsze niż semestr zostaną policzone jako pół roku; okresy dłuższe niż sześć miesięcy, lecz krótsze od roku, zostaną policzone jako cały rok”.
- 5 Zgodnie z pkt 28 wytycznych z 2006 r. kwota podstawowa grzywny może zostać podwyższona, jeżeli Komisja stwierdzi występowanie okoliczności obciążających takich jak rola przywódcy lub inicjatora naruszenia.

Okoliczności powstania sporu i sporna decyzja

- 6 Działalność w sektorze przewodów morskich, będącym przedmiotem niniejszego postępowania, została zapoczątkowana w 1966 r. przez należącą do grupy Pirelli spółkę Pirelli Treg SpA. Działalność ta została wznowiona w 1990 r. przez ITR SpA po połączeniu dwóch spółek zależnych w ramach grupy Pirelli.
- 7 W 1993 r. ITR została nabyta przez Saiag SpA.
- 8 W 2001 r. Parker-Hannifin, nadrzędna spółka holdingowa grupy Parker-Hannifin, i Saiag SpA podjęły dyskusję w przedmiocie możliwości nabycia przez Parker-Hannifin działalności ITR SpA w sektorze przewodów morskich. Mając na uwadze perspektywę dokonania tej sprzedaży, ITR SpA utworzyła w czerwcu 2001 r. spółkę zależną zwaną ITR Rubber Srl (zwaną dalej „ITR Rubber”).
- 9 W dniu 5 grudnia 2001 r. Parker-Hannifin Holding Srl, zależna w 100% od spółki Parker-Hannifin, zawarła ze spółką ITR SpA umowę w przedmiocie nabycia 100% udziałów w spółce ITR Rubber.
- 10 Umowa ta przewidywała m.in., że przekazanie działalności w sektorze przewodów kauczukowych (w tym w sektorze przewodów morskich) ze spółki ITR SpA do spółki ITR Rubber nastąpi na żądanie spółki Parker-Hannifin Holding Srl.
- 11 W dniu 19 grudnia 2001 r. ITR SpA przekazała spółce ITR Rubber swoją działalność w sektorze przewodów morskich.
- 12 Przekazanie to doszło do skutku w dniu 1 stycznia 2002 r.
- 13 W dniu 31 stycznia 2002 r. Parker-Hannifin Holding Srl nabyła od spółki ITR SpA udziały w spółce ITR Rubber. ITR Rubber stała się następnie spółką Parker ITR.
- 14 W 2007 r. Komisja wszczęła dochodzenie w sprawie naruszenia art. 81 WE i art. 53 Porozumienia o Europejskim Obszarze Gospodarczym z dnia 2 maja 1992 r. (Dz.U. 1994, L 1, s. 3) na rynku przewodów morskich.
- 15 W art. 1 spornej decyzji Komisja stwierdziła, że jedenaście przedsiębiorstw, m. in. Parker ITR i Parker-Hannifin, dopuściło się mającego znamiona naruszenia art. 81 WE i art. 53 tego porozumienia jednolitego i ciągłego naruszenia w sektorze przewodów morskich w Europejskim Obszarze Gospodarczym (EOG) w różnych okresach między dniem 1 kwietnia 1986 r. a dniem 2 maja 2007 r.; naruszenie to polegało na przydzielaniu postępowań przetargowych, ustalaniu cen, ustalaniu kwot, określaniu warunków sprzedaży, podziale rynków geograficznych i wymianie istotnych informacji na temat cen, wielkości sprzedaży i postępowań przetargowych.
- 16 W zakresie dotyczącym drugiej strony postępowania odwoławczego w art. 1 lit. i) i j) spornej decyzji Komisja stwierdziła, że Parker ITR uczestniczyła w kartelu od dnia 1 kwietnia 1986 r. do dnia 2 maja 2007 r., zaś Parker-Hannifin – od dnia 31 stycznia 2002 r. do dnia 2 maja 2007 r.
- 17 Na tej podstawie Komisja nałożyła na Parker ITR w art. 2 akapit pierwszy lit. e) spornej decyzji grzywnę w wysokości 25 610 000 EUR; Parker-Hannifin została zaś przez tę instytucję uznana za solidarnie odpowiedzialną za jej zapłatę do kwoty 8 320 000 EUR.

Zaskarżony wyrok

- 18 Parker ITR i Parker-Hannifin wniosły do Sądu skargę zmierzającą przede wszystkim do stwierdzenia nieważności spornej decyzji w dotyczącym ich zakresie oraz, tytułem ewentualnym, do obniżenia nałożonej na nie grzywny. Na poparcie swojej skargi podniosły one dziewięć zarzutów.
- 19 Sąd uwzględnił w zaskarżonym wyroku część pierwszą zarzutu pierwszego, opartą na naruszeniu zasady odpowiedzialności osobistej i stwierdził nieważność art. 1 lit. i) spornej decyzji w zakresie, w jakim Komisja przyjęła w niej odpowiedzialność Parker ITR za okres przed dniem 1 stycznia 2002 r. W tym względzie w pkt 115 i 116 zaskarżonego wyroku Sąd orzekł:

„115 Należy stwierdzić, że z jednej strony od dnia 27 czerwca 2001 r. do dnia 31 stycznia 2002 r. spółka ITR Rubber była spółką zależną w pełni kontrolowaną przez spółkę ITR, a z drugiej strony przekazania działalności w zakresie przewodów z gumy spółce ITR Rubber dokonano tylko od dnia 1 stycznia 2002 r., jako że nic w aktach Komisji nie wskazuje, iż spółka ITR Rubber prowadziła jakąkolwiek inną działalność, a w szczególności działalność związaną z przewodami morskimi przed tą datą. Ponieważ spółka ITR [SpA] dokonała sprzedaży wszystkich akcji spółki ITR Rubber Parkerowi-Hannifinowi w drodze umowy zawartej w dniu 5 grudnia 2001 r. i wykonanej w drodze przekazania wszystkich akcji nabywcy w dniu 31 stycznia 2002 r., bezsporne jest, że wydzielenie sektora działalności w zakresie przewodów z gumy dokonane przez spółkę ITR wpisywało się wyraźnie w cel, jakim była sprzedaż akcji tej spółki zależnej przedsiębiorstwu trzeciemu [...].

116 W tych okolicznościach osoba prawna kierująca przedsiębiorstwem w chwili popełnienia naruszenia, to jest spółka ITR [SpA] i jej spółka dominująca Saiag [SpA], powinna za nie odpowiadać, nawet gdy w dniu wydania decyzji stwierdzającej naruszenie odpowiedzialność za prowadzenie przedsiębiorstwa ponosi inna osoba, w niniejszym przypadku spółka Parker-Hannifin. Zasada osobistej odpowiedzialności nie może bowiem zostać podważona przez zasadę ciągłości gospodarczej w sytuacji, gdy, tak jak w niniejszym przypadku, przedsiębiorstwo uczestniczące w kartelu, a mianowicie Saiag [SpA] i jej spółka zależna ITR [SpA], przekazuje część działalności na rzecz niezależnej osoby trzeciej i gdy nie istnieją żadne powiązania strukturalne między zbywającym a nabywającym, to jest w niniejszej sprawie między spółkami Saiag [SpA] lub ITR [SpA] i spółką Parker-Hannifin”.

- 20 W zakresie dotyczącym zarzutów piątego i szóstego, dotyczących podwyższenia grzywny nałożonej na spółki Parker ITR i Parker-Hannifin ze względu na rolę przywódcy naruszenia odgrywaną przez Parker ITR w okresie od czerwca 1999 r. do września 2001 r. Sąd stwierdził, że należy je przyjąć, „[p]onieważ uwzględniono zarzut pierwszy” (pkt 139, 140, 145, 146, a także 253, 254 zaskarżonego wyroku).
- 21 Sąd oddalił pozostałe zarzuty. W odniesieniu zwłaszcza do zarzutu ósmego, opartego w szczególności na naruszeniu art. 23 ust. 2 rozporządzenia nr 1/2003 przy obliczaniu pułapu wynoszącego 10% obrotów mającego zastosowanie do tej części grzywny, za której zapłatę odpowiedzialność ponosiłaby jedynie spółka Parker ITR, Sąd w pkt 227 i 228 zaskarżonego wyroku stwierdził, co następuje:

„227[...] zgodnie z utrwalonym orzecznictwem cel zamierzany przez wprowadzenie górnej granicy wynoszącej 10% może być zrealizowany tylko wówczas, gdy tę górną granicę zastosowano początkowo do każdego adresata decyzji nakładającej grzywnę decyzji z osobna. Jedynie w przypadku, gdyby okazało się następnie, że kilku adresatów tworzy »przedsiębiorstwo« będące podmiotem gospodarczym odpowiedzialnym za karane naruszenie w dniu przyjęcia tej decyzji, wówczas tę górną granicę można obliczyć na podstawie całkowitego obrotu tego przedsiębiorstwa, to znaczy, uwzględniając wszystkie jego elementy razem (wyrok [Tokai Carbon i in./Komisja, T-71/03, T-74/03, T-87/03 i T-91/03, EU:T:2005:220], pkt 390).

228 Ponieważ zarzut pierwszy został uwzględniony, zarzut ósmy w zakresie, w jakim dotyczy on okresu naruszenia przed dniem 1 stycznia 2002 r., w którym naruszenie zostało popełnione przez spółkę ITR [SpA], jest nieistotny dla sprawy. Ponadto jest on bezzasadny w zakresie, w jakim dotyczy on okresu naruszenia po dniu 1 stycznia 2002 r., jako że przez cały ten okres z wyjątkiem jednego miesiąca spółki Parker ITR i Parker-Hannifin tworzyły jednostkę gospodarczą odpowiedzialną za karane naruszenie. Górna granica grzywny mogła zatem być obliczona na podstawie całkowitego obrotu tego przedsiębiorstwa, to znaczy uwzględniając wszystkie jego elementy razem”.

22 W wykonaniu przysługującego mu nieograniczonego prawa orzekania Sąd w pkt 246–255 zaskarżonego wyroku dokonał przeliczenia kwoty grzywny nałożonej na spółkę Parker ITR i obniżył jej kwotę do 6 400 000 EUR. Natomiast kwota, w odniesieniu do której zapłaty Sąd przyjął odpowiedzialność solidarną spółki Parker-Hannifin, została w pkt 257 zaskarżonego wyroku obniżona przezeń do wysokości 6 300 000 EUR ze względu na brak możliwości uznania tej spółki za solidarnie odpowiedzialną w odniesieniu do okresu od 1 do 31 stycznia 2002 r.

Żądania stron

23 Komisja wnosi do Trybunału o:

- uchylenie zaskarżonego wyroku w zakresie, w jakim Sąd stwierdził w nim częściową nieważność spornej decyzji i obniżył kwotę grzywny nałożonej w tej decyzji na spółki Parker ITR i Parker-Hannifin;
- oddalenie wniesionej do Sądu skargi oraz
- obciążenie drugiej strony postępowania odwoławczego całością kosztów związanych z postępowaniem.

24 Parker ITR i Parker-Hannifin wnoszą do Trybunału o:

- oddalenie odwołania oraz
- obciążenie Komisji całością kosztów związanych z postępowaniem.

W przedmiocie wniosku dotyczącego otwarcia na nowo ustnego etapu postępowania

25 W związku z tym, że ustny etap postępowania został zamknięty w dniu 4 września 2014 r. po przedstawieniu opinii przez rzecznika generalnego, druga strona postępowania odwoławczego pismem z dnia 14 października 2014 r. złożonym w sekretariacie Trybunału w dniu 20 października 2014 r. złożyła wniosek o ponowne otwarcie ustnego etapu postępowania.

26 Wniosek ten został uzasadniony w szczególności tym, iż zdaniem tych spółek należy poddać pod kontradiktoryjną dyskusję kwestię, która pojawi się w przypadku stwierdzenia nieważności zaskarżonego wyroku i dotyczy sposobu, w jaki przy obliczaniu grzywny nałożonej na spółkę Parker ITR należy zastosować przewidziany w art. 23 ust. 2 rozporządzenia nr 1/2003 pułap 10% w odniesieniu do okresu, kiedy spółka ta nie należała do grupy Parker-Hannifin. Druga strona postępowania odwoławczego podnosi w pierwszej kolejności, że w dniu przedstawienia opinii w niniejszej sprawie Trybunał wydał rozstrzygający tę kwestię wyrok YKK i in./Komisja (C-408/12 P, EU:C:2014:2153). W drugiej kolejności twierdzi ona, że rzecznik generalny uznał, iż Sąd przed oddaleniem przedstawionych przez nie w tej kwestii argumentów zbadał ich zasadność dlatego, że

błędnie zrozumiał zaskarżony wyrok. Dodają one, że nie miały możliwości zajęcia stanowiska w przedmiocie konsekwencji, jakie ma w ramach niniejszego postępowania okoliczność, iż nie wniesiono odwołania wzajemnego.

- 27 W tym względzie należy przypomnieć, że zgodnie z art. 83 regulaminu postępowania przed Trybunałem może on w każdej chwili, po zapoznaniu się ze stanowiskiem rzecznika generalnego, postanowić o otwarciu ustnego etapu postępowania na nowo, w szczególności jeśli uzna, że okoliczności zawisłej przed nim sprawy nie są wystarczająco wyjaśnione lub jeśli po zamknięciu tego etapu strona przedstawiła nowy fakt mogący mieć decydujące znaczenie dla rozstrzygnięcia Trybunału, lub też jeśli sprawa ma zostać rozstrzygnięta na podstawie argumentu, który nie był przedmiotem dyskusji między stronami lub podmiotami określonymi w art. 23 statutu Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej (wyrok *Buono i in./Komisja*, C-12/13 P i C-13/13 P, EU:C:2014:2284, pkt 26 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 28 W niniejszej sprawie Trybunał po zapoznaniu się ze stanowiskiem rzecznika generalnego uważa, że okoliczności zawisłej przed nim sprawy są wyjaśnione w stopniu wystarczającym, aby mógł on wydać orzeczenie, iż sprawa ta nie wymaga rozstrzygnięcia na podstawie argumentów, które nie były przedmiotem dyskusji między stronami, a wyrok *YKK i in./Komisja* (EU:C:2014:2153) nie stanowi nowej okoliczności, która może mieć decydujące znaczenie dla rozstrzygnięcia, które ma zostać wydane.
- 29 Ponadto, zgodnie z art. 252 akapit drugi TFUE, zadaniem rzecznika generalnego jest publiczne przedstawianie, przy zachowaniu całkowitej bezstronności i niezależności, uzasadnionych opinii w sprawach, które zgodnie ze statutem Trybunału wymagają jego zaangażowania. Trybunał nie jest związany ani opinią rzecznika generalnego, ani jej uzasadnieniem (wyrok *Buono i in./Komisja*, EU:C:2014:2284, pkt 27 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 30 W związku z powyższym wniosek o otwarcie procedury ustnej na nowo należy oddalić.

W przedmiocie odwołania

- 31 Na poparcie odwołania Komisja podnosi dwa zarzuty.

W przedmiocie zarzutu pierwszego, opartego na błędnym zastosowaniu orzecznictwa dotyczącego kryterium ciągłości gospodarczej

Argumenty stron

- 32 Komisja twierdzi, że rozstrzygając w pkt 116 zaskarżonego wyroku, iż zasada osobistej odpowiedzialności nie może zostać podważona przez zasadę ciągłości gospodarczej, w sytuacji gdy, tak jak w niniejszym przypadku, przedsiębiorstwo uczestniczące w kartelu przekazuje część działalności na rzecz niezależnej osoby trzeciej i gdy nie istnieją żadne powiązania strukturalne między zbywającym a nabywającym, Sąd pomieszał ze sobą dwie różne transakcje i mające do nich zastosowanie kryteria prawne. Sąd uznał za istotną dla sprawy jedynie drugą z tych transakcji, mającą za przedmiot sprzedaż spółki zależnej pomiędzy dwoma grupami przedsiębiorstw, a konkretnie sprzedaż przez grupę Saiag spółki ITR Rubber na rzecz grupy Parker-Hannifin. Pomiął on natomiast pierwszą, również chronologicznie, z tych transakcji, która miała za przedmiot przeniesienie działalności pomiędzy podmiotami należącymi do tej samej grupy Saiag, czyli spółkami ITR SpA i ITR Rubber. Zdaniem Komisji to przeniesienie działalności zostało dokonane na warunkach, których spełnienie jest zgodnie z orzecznictwem konieczne, aby można było uznać, że ma miejsce ciągłość gospodarcza, gdyż

w chwili, w której do niego doszło, dwa podmioty, których to przeniesienie dotyczyło, znajdowały się pod kontrolą tej samej osoby i łączyły je ściśle powiązania gospodarcze i organizacyjne (zob. w szczególności wyrok ETI i in., C-280/06, EU:C:2007:775, pkt 48, 49).

- 33 Zdaniem Komisji do przypisania nabywającemu odpowiedzialności za noszące znamiona naruszenia zachowanie przyjęte przez podmiot zbywający nie jest konieczne, aby powiązania strukturalne łączące te dwa podmioty utrzymywały się przez cały okres naruszenia. Nie ma tu zdaniem tej instytucji znaczenia okoliczność, że w niniejszym przypadku spółka ITR Rubber nie pozostała w grupie Saiaq i że od chwili jej powstania do sprzedaży grupie Parker-Hannifin upłynął jedynie krótki czas.
- 34 Komisja dodaje, że – wbrew temu, co orzekł Sąd w pkt 116 zaskarżonego wyroku – nie była ona zobowiązana do przypisania odpowiedzialności za mające znamiona naruszenia zachowanie spółkom dominującym – Saiaq SpA i ITR SpA. Decydując się w niniejszej sprawie na przypisanie odpowiedzialności za naruszenie spółce ITR Rubber jako następcy gospodarczemu tych spółek Komisja skorzystała z przyznanych jej przez orzecznictwo uprawnień dyskrecjonalnych.
- 35 Ustosunkowując się do tych argumentów, druga strona postępowania odwoławczego podnosi, że wbrew temu, co twierdzi Komisja, Trybunał w wyroku ETI i in. (EU:C:2007:775) nie ustanowił mechanicznie stosowanej zasady, zgodnie z którą samo istnienie w przeszłości powiązań strukturalnych pomiędzy zbywającym i nabywającym działalność związaną z naruszeniem czyni automatycznie nabywającego odpowiedzialnym za to naruszenie. Ich zdaniem Trybunał uściślił, że taki skutek może wystąpić wyłącznie pod warunkiem, iż zostanie wykazane, że zbywający i nabywający w momencie istnienia tego powiązania strukturalnego znajdowali się pod faktyczną kontrolą tej samej osoby oraz stosowali w istocie te same wytyczne handlowe.
- 36 Tymczasem w spornej decyzji Komisja w ogóle nie dokonała oceny tego, czy warunki te były spełnione podczas tego krótkiego okresu, w którym istniały strukturalne powiązania pomiędzy spółkami ITR SpA i ITR Rubber. W tym względzie w decyzji tej Komisja stwierdziła jedynie, że w chwili przeniesienia przez spółkę ITR SpA działalności w zakresie przewodów morskich na rzecz ITR Rubber ta ostatnia spółka była „w pełni kontrolowana” przez tę pierwszą. Decyzja ta nie zawiera żadnej wzmianki o orzecznictwie, na podstawie którego można by domniemywać, że spółka dominująca może wywierać decydujący wpływ na kontrolowaną przez nią w 100% spółkę zależną. W przypadku gdyby sporna decyzja opierała się w sposób dorozumiany na tym domniemaniu, stanowiłoby to w przekonaniu drugiej strony postępowania odwoławczego naruszenie przysługującego jej prawa do obrony, ponieważ skierowane do niej pismo w sprawie przedstawienia zarzutów nie zawierało jasnego stwierdzenia w tej kwestii.
- 37 Druga strona postępowania wyciąga na tej podstawie wnioszek, że skoro Komisja nie dokonała w spornej decyzji oceny tego, czy spółki ITR SpA i ITR Rubber stanowiły jedno przedsiębiorstwo podczas krótkiego okresu, w którym występowały między nimi powiązania strukturalne, Sąd nie naruszył prawa, orzekając, że spółka Parker ITR nie mogła zostać uznana za odpowiedzialną za zachowanie spółki ITR SpA jedynie na podstawie takich łączących je w przeszłości powiązań.
- 38 Ponadto, na wypadek, gdyby Trybunał przyjął pierwszy zarzut odwołania bądź też uznał, że należy na nowo obliczyć kwotę grzywny, druga strona postępowania odwoławczego podnosi, iż ze względu na to, że Komisja nie zakwestionowała w swym odwołaniu pkt 139, 140, 145 i 146 oraz 253 i 254 zaskarżonego wyroku, w których Sąd uwzględnił piąty i szósty z podniesionych przez stronę skarżącą w pierwszej instancji zarzutów i rozstrzygnął, iż błędem było podwyższenie kwoty grzywny nałożonej na skarżące spółki ze względu na to, że spółka Parker ITR miała odgrywać w okresie od czerwca 1999 r. do września 2001 r. rolę przywódcy naruszenia, te punkty zaskarżonego wyroku stały się prawomocne.

Ocena Trybunału

- 39 Zgodnie z utrwalonym orzecznictwem prawo Unii w zakresie konkurencji dotyczy działalności przedsiębiorstw, a pojęcie przedsiębiorstwa obejmuje każdą jednostkę wykonującą działalność gospodarczą niezależnie od jej formy prawnej i sposobu finansowania. Jeżeli tego rodzaju podmiot gospodarczy narusza zasady konkurencji, to musi odpowiedzieć za to naruszenie zgodnie z zasadą odpowiedzialności osobistej (zob. w szczególności wyrok Versalis/Komisja, C-511/11, EU:C:2013:386, pkt 51 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 40 Trybunał wyjaśnił, że w sytuacji, gdy podmiot, który dopuścił się naruszenia reguł konkurencji, podlega zmianom prawnym lub organizacyjnym, to skutkiem tych zmian nie musi wcale być utworzenie nowego przedsiębiorstwa, które jest zwolnione z odpowiedzialności za sprzeczne z regułami konkurencji działania poprzedniego podmiotu, jeżeli te dwa podmioty są z gospodarczego punktu widzenia tożsame. Jeśli bowiem przedsiębiorstwa te mogłyby uniknąć nałożenia na nie kary ze względu na sam tylko fakt, że ich tożsamość uległa zmianie wskutek restrukturyzacji, transakcji zbycia czy też innych modyfikacji natury prawnej bądź organizacyjnej, byłoby to niezgodne z celem polegającym na zwalczaniu działań sprzecznych z regułami konkurencji i zapobieganiu ich ponownemu popełnianiu w drodze sankcji o skutku odstrasającym (wyrok ETI i in., EU:C:2007:775, pkt 41, 42 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 41 Trybunał orzekł zaś, że w sytuacji gdy dwa podmioty stanowią jeden podmiot gospodarczy, fakt, że podmiot, który dopuścił się naruszenia, w dalszym ciągu istnieje, nie stoi sam w sobie na przeszkodzie temu, aby sankcję nałożyć na podmiot, na który została przeniesiona jego działalność gospodarcza. Takie nałożenie sankcji jest dopuszczalne w szczególności w przypadku, gdy te podmioty znajdowały się pod kontrolą tej samej osoby i, ze względu na istnienie pomiędzy nimi ścisłych związków gospodarczych i organizacyjnych, stosowały w istocie te same wytyczne gospodarcze (wyroki ETI i in., EU:C:2007:775, pkt 48, 49 i przytoczone tam orzecznictwo; Versalis/Komisja, EU:C:2013:386, pkt 52).
- 42 W niniejszym przypadku pierwszy zarzut odwołania dotyczy kwestii, czy w ramach ukaranego w spornej decyzji naruszenia można, w zastosowaniu zasad przyjętych w przypomnianym w pkt 40 i 41 niniejszego wyroku orzecznictwie, przyjąć odpowiedzialność spółki ITR Rubber za okres przed dniem 1 stycznia 2002 r.
- 43 Zdaniem Komisji Sąd dopuścił się naruszenia prawa, rozstrzygając, że błędem było zastosowanie przez nią w spornej decyzji tego orzecznictwa ze względu na to, iż zbywającego i nabywającego nie łączyły żadne powiązania strukturalne. Druga strona postępowania odwoławczego stoi natomiast na stanowisku, że Sąd prawidłowo zastosował to orzecznictwo, gdyż Komisja nie przedstawiła dowodu rzeczywistego istnienia pomiędzy tymi dwoma podmiotami tego rodzaju powiązań.
- W przedmiocie oceny tego, czy zbywającego i nabywającego łączyły powiązania strukturalne
- 44 Na wstępie należy przypomnieć, że Komisja zarzuciła spółce ITR Rubber noszące znamiona naruszenia zachowanie w okresie od dnia 1 kwietnia 1986 r. do dnia 2 maja 2007 r., rozdzielając wszelako ten okres na dwa odrębne okresy, z których pierwszy rozpoczął się w kwietniu 1986 r., a drugi – w styczniu 2002 r.
- 45 Jeśli chodzi o okres od dnia 1 kwietnia 1986 r. do dnia 31 grudnia 2001 r., Komisja, tak jak wynika z motywów 328 i 370 spornej decyzji, przede wszystkim przyjęła, że w dniu 1 stycznia 2002 r. spółka ITR SpA ponosiła odpowiedzialność za swoje zachowanie, a także zachowanie swego poprzednika, czyli spółki Pirelli Treg SpA, która została przez nią całkowicie wchłonięta w drodze zwykłego przejęcia w grudniu 1990 r. Komisja stwierdziła następnie, że w tym samym dniu 1 stycznia 2002 r., w ramach wewnętrznej reorganizacji grupy, ITR SpA przeniosła swą działalność w sektorze przewodów morskich na swą całkowicie zależną spółkę ITR Rubber. Instytucja ta stwierdziła również, że w dniu dokonania

tego przeniesienia spółki ITR SpA i ITR Rubber były ze sobą powiązane gospodarczo ze względu na to, iż jedna z nich była spółką zależną drugiej i stanowiły one część jednego przedsiębiorstwa. Zdaniem Komisji w takim przypadku, zgodnie z orzecznictwem Trybunału, odpowiedzialność za wcześniejsze mające znamiona naruszenia zachowania zbywającego może zostać przeniesiona na nabywającego, nawet jeśli ten podmiot zbywający nadal istnieje jako osoba prawna.

- 46 W tym kontekście należy stwierdzić, że, wykluczając w pkt 116 zaskarżonego wyroku możliwość zastosowania zasady ciągłości gospodarczej w przypadku, gdy, tak jak w niniejszej sytuacji, między zbywającym, czyli spółką Saiag SpA czy też jej spółką zależną ITR SpA, a określoną jako podmiot nabywający spółką Parker-Hannifin, nie istnieje żaden związek strukturalny, Sąd objął jedną oceną dwie odrębne transakcje. Nie wziął on pod uwagę tego, że najpierw ITR SpA przeniosła swą działalność w sektorze przewodów morskich na jedną ze swych spółek zależnych, a dopiero następnie zbyła ona tę spółkę na rzecz spółki Parker-Hannifin.
- 47 Jeśli chodzi o względy, które spowodowały, że Sąd pominął w swym rozumowaniu przeniesienie przez spółkę ITR SpA działalności na jej spółkę zależną ITR Rubber, Sąd w pkt 115 zaskarżonego wyroku podniósł, iż ta spółka istniała w ramach grupy zaledwie siedem miesięcy i bardzo krótko, bo zaledwie przez jeden miesiąc, prowadziła działalność związaną z przewodami morskimi i, bardziej ogólnie rzecz ujmując, została ona stworzona w celu sprzedaży jej przedsiębiorstwu trzeciemu. Sąd w pkt 116 zaskarżonego wyroku wyciągnął na tej podstawie wniosek, że w tych okolicznościach do odpowiedzialności za naruszenie w odniesieniu do okresu sprzed dnia 1 stycznia 2002 r. powinien być zostać pociągnięty podmiot, który wcześniej prowadził rozpatrywaną działalność, czyli ITR SpA i jej spółka dominująca Saiag SpA.
- 48 Aby zbadać spójność przeprowadzonego przez Sąd rozumowania, należy zbadać, czy te względy związane, odpowiednio, z datą, w której zbywającego i nabywającego powinny być łączyć powiązania strukturalne, z okresem, w którym winny one istnieć, a także z celem, w którym działalność ta została przeniesiona, są istotne dla oceny, czy rzeczywiście mamy do czynienia z przypadkiem ciągłości gospodarczej. Należy również sprawdzić, czy Komisja w niniejszym przypadku musiała przypisać odpowiedzialność za naruszenie popełnione przed tym przeniesieniem działalności na podmiot, który prowadził ją wcześniej.
- 49 W odniesieniu, w pierwszej kolejności, do daty, w której zbywającego i nabywającego powinny być łączyć powiązania strukturalne, oraz do okresu, w którym winny one istnieć, aby można było wyciągnąć na tej podstawie wniosek, że mamy do czynienia z przypadkiem ciągłości gospodarczej, należy przypomnieć, że Trybunał uznał, iż ciągłość taka zachodzi zarówno w sytuacjach, gdy do przeniesienia działalności doszło w okresie naruszenia, jak i wówczas, gdy miało to miejsce w okresie, podczas którego zbywającego i nabywającego łączyły powiązania strukturalne (wyrok ETI i in., EU:C:2007:775, pkt 45, 50), jak i w sytuacjach, gdy do tego przeniesienia doszło po zaprzestaniu naruszenia, ale powiązania strukturalne łączące te podmioty zachodziły już w dniu tego przeniesienia (zob. w szczególności wyrok Aalborg Portland i in./Komisja, C-204/00 P, C-205/00 P, C-211/00 P, C-213/00 P, C-217/00 P i C-219/00 P, EU:C:2004:6, pkt 59, 351, 356, 357). Trybunał bynajmniej nie stwierdził więc, że powiązania te muszą istnieć aż do momentu przyjęcia decyzji nakładającej karę za to naruszenie.
- 50 Jak wskazał rzecznik generalny w pkt 68 swej opinii, należy na tej podstawie wyciągnąć wniosek, że w przypadku gdy Komisja ustala, czy ma do czynienia z przypadkiem ciągłości gospodarczej, winna ona przyjąć dzień przeniesienia działalności jako ten, w odniesieniu do którego należy dokonać oceny, czy mamy do czynienia z przekazaniem aktywów wewnątrz grupy, czy też pomiędzy niezależnymi przedsiębiorstwami.
- 51 Choć konieczne jest, aby w tym dniu zbywającego i nabywającego łączyły powiązania strukturalne pozwalające w oparciu o zasadę odpowiedzialności osobistej na uznanie, że te dwa podmioty tworzą jeden podmiot, niemniej jednak do osiągnięcia realizowanego w ramach zasady ciągłości gospodarczej

celu nie jest wymagane, aby powiązania te utrzymywały się przez cały pozostały okres naruszenia czy też do dnia przyjęcia decyzji nakładającej karę za to naruszenie. Jak bowiem zostało to przypomniane w pkt 40 niniejszego wyroku, zasada ta została ustanowiona w celu zapobieżenia sytuacji, w której restrukturyzacja czy też zbycia pomiędzy danymi przedsiębiorstwami mogłyby sprawić, że reguły konkurencji stałyby się nieskuteczne. W tym względzie należy dodać, że zasada pewności prawa wymaga, aby możliwość przypisania odpowiedzialności nie była uzależniona od zaistnienia nieprzewidzianego i niepewnego wydarzenia takiego jak podjęcie przez dane przedsiębiorstwa decyzji w przedmiocie dotyczącej ich kolejnej zmiany organizacyjnej.

- 52 Analogicznie i z tych samych względów nie ma konieczności, aby powiązania strukturalne, dzięki którym można ustalić, że mamy do czynienia z sytuacją ciągłości gospodarczej, utrzymywały się przez jakiś minimalny okres, którego długość trwania mogłaby w każdym razie zostać określona jedynie w odniesieniu do przeszłych wydarzeń.
- 53 W drugiej kolejności, w odniesieniu do uwzględnienia przy ustalaniu tego, czy mamy do czynienia z przypadkiem ciągłości gospodarczej, celu, w jakim działalność została przeniesiona, należy stwierdzić, że w myśl zasady pewności prawa należy również odrzucić jako pozbawioną znaczenia dla sprawy podniesioną w pkt 115 zaskarżonego wyroku okoliczność polegającą na tym, iż podmiot nabywający został stworzony i wyposażony w aktywa w celu późniejszego zbycia niezależnemu podmiotowi trzeciemu. Uwzględnienie uzasadnienia gospodarczego utworzenia spółki zależnej czy też mającego zostać zrealizowanym w krótkim czy też długim okresie celu polegającego na zbyciu tej spółki zależnej przedsiębiorstwu trzeciemu skutkowałoby bowiem uzależnieniem wprowadzenia zasady ciągłości gospodarczej w życie od pozostających w sprzeczności z przejrzystym i przewidywalnym stosowaniem tej zasady czynników subiektywnych.
- 54 W trzeciej kolejności, jeśli chodzi o poczynione w pkt 116 zaskarżonego wyroku stwierdzenie, zgodnie z którym w okolicznościach niniejszej sprawy Komisja powinna była przypisać odpowiedzialność za naruszenie popełnione przed przeniesieniem działalności podmiotowi prowadzącemu ją wcześniej, należy podnieść, że stanowi ono część składową błędnego rozumowania, w ramach którego Sąd odrzucił na wstępie istnienie ciągłości gospodarczej. Niemniej jednak z utrwalonego orzecznictwa wynika, że jeśli zostanie ustalone, iż sytuacja taka miała miejsce, fakt, iż podmiot, który dopuścił się naruszenia, w dalszym ciągu istnieje, nie stoi sam w sobie na przeszkodzie temu, aby sankcję nałożyć na podmiot, na który została przeniesiona jego działalność gospodarcza (zob. w szczególności wyrok *Versalis/Komisja*, EU:C:2013:386, pkt 52–54).
- 55 Uwzględniając powyższe, należy stwierdzić, że Sąd dopuścił się naruszenia prawa, rozstrzygając w pkt 115 i 116 zaskarżonego wyroku, iż istnienie ciągłości gospodarczej jest w niniejszym przypadku wykluczone ze względu na brak powiązań strukturalnych łączących zbywającego z nabywającym, czyli spółki Saiag SpA czy też ITR SpA oraz Parker-Hannifin, nie biorąc przy tym pod uwagę powiązań łączących spółki ITR SpA i ITR Rubber w dniu przeniesienia między nimi działalności.
- 56 Tego rodzaju błąd mógłby być jednak pozbawiony znaczenia dla sprawy w sytuacji, gdy istnienie ciągłości gospodarczej należałoby tak czy inaczej wykluczyć ze względu na brak rzeczywistych powiązań pomiędzy spółkami ITR SpA i ITR Rubber. W tym właśnie kontekście należy przeanalizować podniesiony przez drugą stronę postępowania odwoławczego argument, zgodnie z którym odrzucenie przez Sąd tezy o zachodzeniu ciągłości gospodarczej było słuszne, skoro Komisja w zaskarżonej decyzji nie sprawdziła tego, czy spółka ITR Rubber była rzeczywiście kontrolowana przez spółkę ITR SpA.

– W przedmiocie oceny tego, czy zbywającego łączyły z nabywającym rzeczywiste powiązania

- 57 W tym względzie należy podnieść, że w motywie 370 tej decyzji Komisja podniosła, iż w dniu przeniesienia między nimi działalności te dwie spółki były ze sobą związane gospodarczo ze względu na to, iż jedna z nich była spółką zależną drugiej i stanowiły one część jednego przedsiębiorstwa.
- 58 Z utrwalonego orzecznictwa wynika zaś, że w szczególnym wypadku, kiedy spółka dominująca posiada cały lub prawie cały kapitał spółki zależnej, która dopuściła się naruszenia unijnych zasad konkurencji, istnieje wrzuszalne domniemanie, iż owa spółka dominująca rzeczywiście wywiera decydujący wpływ na swoją spółkę zależną. W takiej sytuacji do uznania tego domniemania za spełnione wystarczy, że Komisja dowiedzie, iż spółka dominująca posiada cały lub prawie cały kapitał spółki zależnej (zob. w szczególności wyroki: Akzo Nobel i in./Komisja, C-97/08 P, EU:C:2009:536, pkt 60; Eni/Komisja, C-508/11 P, EU:C:2013:289, pkt 47 i przytoczone tam orzecznictwo, a także Schindler Holding i in./Komisja, C-501/11 P, EU:C:2013:522, pkt 105–111).
- 59 Druga strona postępowania odwoławczego nie może podnosić, że Komisja w spornej decyzji nie wspomniała o tym orzecznictwie, gdyż wyraźnie jest o nim mowa w motywie 325 tej decyzji. Nie może ona też na etapie odwołania powoływać się na naruszenie przysługujących jej praw do obrony ze względu na to, że domniemanie to nie stało się przedmiotem dyskusji na etapie postępowania administracyjnego. Ze względu na to, że będące drugą stroną postępowania odwoławczego spółki nie podniosły tego rodzaju naruszenia w skardze wszczynającej postępowanie przed Sądem czy też ograniczyły się one do zakwestionowania zasadności przyjęcia tego domniemania w ich przypadku, argument taki należy w każdym razie odrzucić jako niedopuszczalny ze względu na to, że został on podniesiony po raz pierwszy dopiero na tym etapie (zob. w szczególności wyrok Gascogne Sack Deutschland/Komisja, C-40/12 P, EU:C:2013:768, pkt 51, 52).
- 60 W zakresie, w jakim druga strona postępowania odwoławczego podnosi, że w wyroku ETI i in. (EU:C:2007:775, pkt 50, 51) Trybunał, uznając istnienie łączącej dwa rozpatrywane podmioty więzi polegającej na tym, iż należały one do tego samego organu władzy publicznej, pozostawił on jednak sądowi krajowemu zweryfikowanie, czy podmioty te były „pod nadzorem” tego organu, należy podnieść, że normalne jest, iż w przypadku odesłania prejudycjalnego, w ramach którego przeprowadzenie oceny okoliczności faktycznych spoczywa na sądzie krajowym, Trybunał pozostawia mu sprawdzenie tego, jakiego rodzaju stosunki łączyły rozpatrywane w tamtej sprawie podmioty, będące zresztą organami publicznymi.
- 61 W niniejszej sprawie natomiast rozpatrywany jest przypadek dwóch spółek komercyjnych, z których jedna posiadała całość kapitału tej drugiej i która to sytuacja odpowiada tej rozpatrywanej w wyroku Akzo Nobel i in./Komisja (EU:C:2009:536). Wbrew zatem temu, co twierdzi druga strona postępowania odwoławczego, Komisja miała prawo oprzeć się na domniemaniu wywierania przez spółkę dominującą ITR SpA decydującego wpływu na politykę handlową prowadzoną przez jej spółkę zależną ITR Rubber.
- 62 Należy jednak podkreślić, że to domniemanie rzeczywistego wywierania decydującego wpływu jest wrzuszalne i może zostać obalone poprzez przedstawienie wystarczających dowodów na to, iż ta spółka zachowuje się na rynku w sposób autonomiczny. W tym względzie to do podmiotów, w stosunku do których przyjęto to domniemanie, należy przedstawienie wszelkich dowodów powiązań gospodarczych, organizacyjnych i prawnych łączących daną spółkę zależną ze spółką dominującą, za pomocą których można według nich wykazać, iż spółka zależna w autonomiczny sposób decydowała o swym zachowaniu na rynku, a te dwie spółki nie stanowiły jednego podmiotu gospodarczego (zob. w szczególności wyrok Elf Aquitaine/Komisja, C-521/09 P, EU:C:2011:620, pkt 56, 58, 65 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 63 W niniejszym przypadku z przekazanych Trybunałowi akt sprawy wynika, że w skardze wszczynającej postępowanie przed Sądem druga strona postępowania odwoławczego twierdziła, iż powiązania gospodarcze, organizacyjne i prawne łączące spółki ITR SpA i ITR Rubber w okresie

zapoczątkowanym utworzeniem tej ostatniej spółki w dniu 27 czerwca 2001 r. i zakończonym zbyciem jej na rzecz spółki Parker-Hannifin w dniu 31 stycznia 2002 r. nie umożliwiły spółce ITR SpA wywierania decydującego wpływu na jej spółkę zależną. Druga strona postępowania odwoławczego podnosi w tym względzie, że od momentu jej utworzenia do dnia 1 stycznia 2002 r. spółka ITR Rubber nie prowadziła żadnej działalności gospodarczej. Poczawszy od zawarcia w dniu 5 grudnia 2001 r. pomiędzy spółkami ITR SpA i Parker-Hannifin umowy w przedmiocie zbycia-nabycia spółki ITR Rubber stosunki pomiędzy spółkami ITR SpA i ITR Rubber były uregulowane postanowieniami tej właśnie przedstawionej Sądowi umowy, zgodnie z którą spółka ITR SpA nie mogła wywierać żadnego wpływu na spółkę ITR Rubber. Komisja zakwestionowała jednak te argumenty.

- 64 Sąd po wykluczeniu na wstępie tego, że mamy do czynienia z ciągłością gospodarczą, nie przeanalizował ani przedstawionych przez spółki Parker ITR i Parker-Hannifin dowodów i argumentów, podobnie jak i podniesionych przez Komisję zastrzeżeń.
- 65 Z powyższych rozważań wynika, że Sąd dopuścił się naruszenia prawa, nie badając – w celu sprawdzenia tego, czy Komisja zastosowała właściwie zasadę ciągłości gospodarczej – przedstawionych mu przez strony postępowania dowodów na istnienie rzeczywistych powiązań w postaci decydującego wpływu wywieranego przez spółkę ITR SpA na spółkę ITR Rubber – bądź też na brak istnienia takich powiązań.
- 66 Wynika z tego, że należy przyjąć zarzut pierwszy i stwierdzić nieważność zaskarżonego wyroku w zakresie, w jakim Sąd z zawartych w pkt 115 i 116 tego wyroku względów rozstrzygnął, iż nie można przyjąć odpowiedzialności spółki Parker ITR w odniesieniu do okresu naruszenia sprzed dnia 1 stycznia 2002 r.
- 67 W trosce o spójność i w interesie pewności prawa należy wyjaśnić, że, wbrew temu, co podnosi druga strona postępowania odwoławczego, należy również stwierdzić nieważność zaskarżonego wyroku w zakresie, w jakim następnie, nie przeprowadzając żadnej analizy istoty sprawy, Sąd w pkt 139 i 140, 145 i 146 oraz 253 i 254 tego wyroku uchylił podwyższenie kwoty nałożonej w spornej decyzji grzywny ze względu na odgrywaną przez spółkę Parker ITR w ramach kartelu w okresie od czerwca 1999 r. do września 2001 r. rolę przywódcy naruszenia.

W przedmiocie zarzutu drugiego, opartego na tym, że Sąd wydał rozstrzygnięcie ultra petita i naruszył zasadę niedyskryminacji

Argumenty stron

- 68 Komisja twierdzi, że, obniżając o 100 000 EUR kwotę, do wysokości której należy uznać spółkę dominującą Parker-Hannifin za współodpowiedzialną za zapłatę grzywny nałożonej na spółkę Parker ITR, Sąd wydał rozstrzygnięcie ultra petita. We wniesionej skardze Parker-Hannifin nie podważała bowiem ani rzeczywistego czasu trwania jej udziału w naruszeniu, co Sąd potwierdził zresztą w pkt 129 i 256 zaskarżonego wyroku, ani związanego z czasem trwania naruszenia mnożnika zastosowanego przez Komisję do obliczenia kwoty grzywny.
- 69 Komisja zauważa, że uzasadnienie tego obniżenia przedstawione w pkt 257 zaskarżonego wyroku, zgodnie z którym nie można przyjąć „odpowiedzialności solidarnej spółki Parker-Hannifin w odniesieniu do okresu od dnia 1 do dnia 31 stycznia 2002 r.”, jest pozbawione znaczenia ze względu na to, iż w spornej decyzji nie przyjęto odpowiedzialności spółki Parker-Hannifin za ten okres.
- 70 W zakresie jednak, w jakim Sąd chciał powołać się na okoliczność polegającą na tym, że czas trwania uczestnictwa spółki Parker ITR w naruszeniu przyjęty w zaskarżonym wyroku był o miesiąc dłuższy niż ten przyjęty w odniesieniu do spółki Parker-Hannifin, Komisja podnosi, iż okoliczność ta nie może uzasadniać obniżenia [kwoty, do wysokości której należy uznać spółkę Parker-Hannifin za

współodpowiedzialną za zapłatę grzywny nałożonej na spółkę Parker ITR – dopowiedzenie tłum]. Biorąc bowiem pod uwagę metodę zaokrąglania przewidzianą w pkt 24 zdanie drugie wytycznych z 2006 r., które były stosowane do wszystkich adresatów spornej decyzji i na które powołał się Sąd w zaskarżonym wyroku, przy ustalaniu kwoty podstawowej grzywny nie można brać pod uwagę miesięcznej różnicy w czasie trwania uczestnictwa w naruszeniu. Dokonując niemniej jednak obniżki z tego powodu, Sąd naruszył zasadę niedyskryminacji.

- 71 Zdaniem Komisji Sąd powinien był przynajmniej uzasadnić powody, dla których odszedł od stosowania tej metody.
- 72 Tytułem wstępu druga strona postępowania twierdzi, że skoro zaskarżony wyrok został wydany w postępowaniu dotyczącym tylko jej samej, Sąd, wykonując przysługujące mu nieograniczone prawa orzekania, nie był związany metodą obliczania grzywny zastosowaną przez Komisję.
- 73 Obniżając wysokość tej części nałożonej na spółkę Parker ITR grzywny, za zapłatę której spółka Parker-Hannifin została uznana za solidarnie odpowiedzialną, Sąd słusznie uwzględnił fakt, że udział tej ostatniej spółki – będącej spółką dominującą spółki Parker ITR – w naruszeniu był o miesiąc krótszy niż okres bezpośredniego uczestnictwa jej spółki zależnej. Każde inne podejście stanowiłoby dyskryminację spółki Parker-Hannifin.

Ocena Trybunału

- 74 W zakresie dotyczącym kontroli sądowej decyzji, w których Komisja nakłada grzywnę za naruszenie reguł konkurencji, kontrolę legalności dopełnia nieograniczone prawo orzekania, które zostało przyznane sądom Unii na podstawie art. 31 rozporządzenia nr 1/2003. Prawo to, poza zwykłą kontrolą zgodności sankcji z prawem, upoważnia sąd do zastąpienia oceny Komisji własną oceną i w konsekwencji uchylenia, zmniejszenia lub podwyższenia nałożonej grzywny lub okresowej kary pieniężnej (zob. w szczególności wyrok KME Germany i in./Komisja, C-389/10 P, EU:C:2011:816, pkt 130 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 75 Aby spełnić wymogi związane z przeprowadzaniem kontroli w ramach wykonywania nieograniczonego prawa orzekania w rozumieniu art. 47 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej w zakresie dotyczącym grzywny, sąd Unii jest przy wykonywaniu uprawnień określonych w art. 261 TFUE i 263 TFUE zobowiązany do przeanalizowania wszystkich zarzutów natury prawnej czy faktycznej, za pomocą których podnoszące je strony chcą wykazać, iż kwota grzywny nie jest dostosowana do wagi i okresu trwania naruszenia (wyrok Telefónica i Telefónica de España/Komisja, C-295/12 P, EU:C:2014:2062, pkt 200).
- 76 Wykonywanie tego nieograniczonego prawa orzekania nie jest natomiast równoznaczne z przeprowadzeniem kontroli z urzędu, a postępowanie przed sądami Unii jest postępowaniem kontradyktoryjnym. To do strony skarżącej należy co do zasady podniesienie skierowanych przeciwko zaskarżonej decyzji zarzutów oraz przedstawienie dowodów na poparcie tych zarzutów (zob. w szczególności wyrok Telefónica i Telefónica de España/Komisja, EU:C:2014:2062, pkt 213 oraz przytoczone tam orzecznictwo).
- 77 Ponadto, jak przypomniał rzecznik generalny w pkt 113 swej opinii, na wykonującym prawo nieograniczonego orzekania Sądzie spoczywają pewne obowiązki. Należy do nich obowiązek uzasadnienia, nałożony na Sąd w art. 36 statutu Trybunału, mający zastosowanie do Sądu na podstawie art. 53 akapit pierwszy tego samego statutu, podobnie jak obowiązek przestrzegania zasady równego traktowania. Wykonywanie prawa nieograniczonego orzekania przy ustalaniu kwoty nakładanych na przedsiębiorstwa grzywien nie może bowiem pociągać za sobą dyskryminacji poszczególnych uczestniczących w naruszeniu reguł konkurencji podmiotów (wyrok Sarrió/Komisja, C-291/98 P, EU:C:2000:631, pkt 97).

- 78 W niniejszym przypadku Komisja w spornej decyzji stwierdziła, że spółka Parker ITR uczestniczyła w kartelu od dnia 1 kwietnia 1986 r. do dnia 2 maja 2007 r., a spółka Parker-Hannifin – od dnia 31 stycznia 2002 r. do dnia 2 maja 2007 r. Z tego względu nałożyła ona na spółkę Parker ITR grzywnę w kwocie 25 610 000 EUR, wyjaśniając, że w ramach tej kwoty należy przyjąć solidarną odpowiedzialność spółki Parker-Hannifin za jej zapłatę do kwoty 8 320 000 EUR. Jak wynika w szczególności z pkt 448 spornej decyzji, okoliczność, że przyjęto odpowiedzialność solidarną spółki Parker-Hannifin jedynie w odniesieniu do części nałożonej na spółkę Parker ITR grzywny, można w szczególności wyjaśnić zastosowaniem, w myśl pkt 24 zdanie pierwsze wytycznych z 2006 r., mnożnika odpowiadającego ilości lat uczestnictwa w naruszeniu, który był w przypadku tych dwóch spółek różny.
- 79 W skardze wszczynającej postępowanie spółki Parker ITR i Parker-Hannifin zakwestionowały przyjęty w odniesieniu do nich w spornej decyzji czas trwania naruszenia i zwróciły się do Sądu o obniżenie z tego względu kwoty grzywny nałożonej na nie w tej decyzji.
- 80 Po przeanalizowaniu przedstawionych przez spółki Parker ITR i Parker-Hannifin zarzutów i dowodów Sąd przede wszystkim rozstrzygnął, że w przypadku spółki Parker ITR nie można przyjąć żadnego naruszenia w odniesieniu do okresu przed dniem 1 stycznia 2002 r. Efektem tego uchylił on również podwyższenie grzywny nałożonej na spółki Parker ITR i Parker-Hannifin zastosowane w spornej decyzji ze względu na rolę przywódcy naruszenia, jaką odgrywała w ramach kartelu spółka Parker ITR w okresie od czerwca 1999 r. do września 2001 r.
- 81 Wykonując następnie przysługujące mu nieograniczone prawo orzekania, Sąd obniżył kwotę nałożonej na spółkę Parker ITR grzywny do 6 400 000 EUR, a Komisja nie zakwestionowała adekwatności tej operacji.
- 82 W tym momencie Sąd powinien był zgodnie z podniesionym przez spółkę Parker-Hannifin żądaniem przeliczyć kwotę, do jakiej podmiot ten winien zostać uznany za solidarnie odpowiedzialny za zapłatę nowej kwoty nałożonej na spółkę Parker ITR grzywny.
- 83 W tym względzie Sąd oparł się w pkt 257 zaskarżonego wyroku na niezakwestionowanej we wniesionej do niego skardze i potwierdzonej następnie w zaskarżonym wyroku okoliczności polegającej na tym, że nie można przyjąć odpowiedzialności za naruszenie spółki Parker-Hannifin jako spółki dominującej w odniesieniu do okresu od 1 do 31 stycznia 2002 r. W tym zakresie i wbrew temu, co podnosi Komisja, nie można zarzucić Sądowi wydania rozstrzygnięcia ultra petita.
- 84 Należy jednak podnieść, że Sąd ustalił na 6 300 000 EUR kwotę, do wysokości której należy uznać spółkę Parker-Hannifin za solidarnie odpowiedzialną za zapłatę nałożonej na spółkę Parker ITR grzywny, nie powołując się na jakikolwiek inny mogący uzasadniać tę operację czynnik.
- 85 W tych okolicznościach należy stwierdzić, że Sąd nie przedstawił informacji koniecznych do tego, po pierwsze, aby zainteresowane strony zrozumiały powody, dla których określił on na takim poziomie kwotę grzywny, jaką można przypisać spółce Parker-Hannifin i, po drugie, aby Trybunał mógł przeprowadzić kontrolę zgodności dokonanej obniżki z prawem, w szczególności z punktu widzenia tego, czy przestrzegana była zasada równości traktowania w powołanej przez Komisję postaci.
- 86 Należy zatem uwzględnić drugi z podniesionych przez Komisję zarzutów odwołania w zakresie, w jakim dotyczy on naruszenia obowiązku uzasadnienia.
- 87 Zaskarżony wyrok należy zatem uchylić w zakresie, w jakim Sąd w jego pkt 257 obniżył bez jakiegokolwiek uzasadnienia o 100 000 EUR kwotę, do wysokości której należy uznać spółkę dominującą Parker-Hannifin za współodpowiedzialną za zapłatę grzywny nałożonej na jej spółkę zależną Parker ITR.

W przedmiocie podniesionej przez drugą stronę postępowania odwoławczego argumentacji opartej na naruszeniu art. 23 ust. 2 rozporządzenia nr 1/2003

Argumenty stron

- 88 W odpowiedzi na odwołanie druga strona postępowania odwoławczego twierdzi, że w przypadku uwzględnienia przez Trybunał pierwszego z zarzutów odwołania, część grzywny, za zapłatę której spółka Parker ITR może zostać uznana za wyłącznie odpowiedzialną na podstawie art. 23 ust. 2 rozporządzenia nr 1/2003, nie może przekraczać 10% obrotów osiągniętych w roku obrotowym poprzedzającym przyjęcie spornej decyzji.
- 89 W tym względzie przypominają one, że aż do dnia 31 stycznia 2002 r. spółki Parker ITR i Parker-Hannifin stanowiły dwa odrębne przedsiębiorstwa. Z tego względu w ramach ósmego z podniesionych przed Sądem zarzutów twierdziły one, że przy ustalaniu wynoszącego 10% pułapu mającego zastosowanie do grzywny, za zapłatę której spółka Parker ITR może zostać uznana za wyłącznie odpowiedzialną z tytułu naruszenia, do którego doszło w okresie sprzed dnia 31 stycznia 2002, należało, w odróżnieniu od tego, co uczyniła w spornej decyzji Komisja, uwzględnić jedynie obroty osiągnięte w 2008 r. przez spółkę Parker ITR, a nie – skonsolidowany obrót osiągnięty przez grupę Parker-Hannifin w tym samym roku. Druga strona postępowania odwoławczego dodaje, że takie właśnie stanowisko zostało zajęte przez rzecznika generalnego M. Watheleta w opinii w sprawie YKK i in./Komisja (C-408/12 P, EU:C:2014:66, pkt 96–145).
- 90 Komisja na rozprawie podniosła, że argumentację tę należy odrzucić jako niedopuszczalną ze względu na to, iż nie została ona przedstawiona w ramach odwołania wzajemnego. Druga strona postępowania odwoławczego odparła, że Sąd nie zajął w zaskarżonym wyroku stanowiska w tej kwestii.

Ocena Trybunału

- 91 Zgodnie z art. 172 regulaminu postępowania, który wszedł w życie w dniu 1 listopada 2012 r., strona występująca w danej sprawie przed Sądem mająca interes prawny w uwzględnieniu lub oddaleniu odwołania może złożyć odpowiedź na nie w terminie dwóch miesięcy od jego doręczenia. Artykuł 176 § 1 tego regulaminu przewiduje ponadto, że strony określone w jego art. 172 mogą wnieść odwołanie wzajemne w terminie przewidzianym na złożenie odpowiedzi na odwołanie. Artykuł 176 § 2 regulaminu postępowania stanowi w tym względzie, że odwołanie wzajemne sporządza się w odrębnym od odpowiedzi na odwołanie piśmie.
- 92 Celem ustalenia tego, czy ten ostatni przepis znajduje zastosowanie w niniejszym kontekście, należy na wstępie sprawdzić, czy Sąd w zaskarżonym wyroku przeanalizował i rozstrzygnął podniesioną przez spółki Parker ITR i Parker-Hannifin kwestię prawną.
- 93 W tym względzie należy podnieść, że w pkt 227 tego wyroku Sąd powołał się na swój wyrok wydany w sprawie Tokai Carbon i in./Komisja (EU:T:2005:220). Należy zauważyć, że Sąd ten oparł się również na tym wyroku przy rozstrzygnięciu podobnej kwestii prawnej w wyroku YKK i in./Komisja (T-448/07, EU:T:2012:322, pkt 193), będącym obecnie przedmiotem postępowania odwoławczego, na które powołuje się w odpowiedzi na odwołanie druga strona postępowania odwoławczego.
- 94 Następnie, w pkt 228 zaskarżonego wyroku Sąd rozstrzygnął, że ósmy z podniesionych w skardze zarzutów jest bezzasadny ze względu na to, iż dotyczy on okresu naruszenia po dniu 1 stycznia 2002 r., obejmującego również okres od 1 do 31 stycznia 2002 r., kiedy to spółka ITR Rubber nie wchodziła jeszcze w skład grupy Parker-Hannifin.

- 95 Dokonana przez Sąd ocena znajduje odzwierciedlenie w metodzie obliczeniowej wykorzystanej przezeń przy ponownym obliczaniu kwoty nałożonej na spółkę Parker ITR grzywny, a także w pkt 3 sentencji zaskarżonego wyroku, w którym nie wprowadzono rozróżnienia pomiędzy okresem pomiędzy dniem 1 i 31 stycznia 2002 r. a okresem, jaki nastąpił po tej drugiej dacie.
- 96 Należy zatem stwierdzić, że Sąd przeanalizował i rozstrzygnął w ramach ósmego zarzutu skargi podniesioną przez spółki Parker ITR i Parker-Hannifin kwestię prawną, oddalając przedstawioną przez nie argumentację.
- 97 W tych okolicznościach, skoro druga strona postępowania odwoławczego nie wniosła odwołania wzajemnego w wymagany przez art. 176 § 2 regulaminu postępowania sposób, czyli w osobnym piśmie, odrębnym od jej odpowiedzi na odwołanie, skierowanym przeciwko dokonanej przez Sąd ocenie ósmego zarzutu odwołania, jej argumentację dotyczącą zastosowania art. 23 ust. 1 rozporządzenia nr 1/2003 należy odrzucić jako niedopuszczalną.
- 98 Uwzględniając całokształt powyższych względów, a zwłaszcza te przedstawione w pkt 55, 66, 67 i 87 niniejszego wyroku, należy uchylić pkt 1–3 sentencji zaskarżonego wyroku.

W przedmiocie skargi do Sądu

- 99 Zgodnie z art. 61 akapit pierwszy statutu Trybunału w przypadku uchylenia orzeczenia Sądu Trybunał może wydać orzeczenie ostateczne w sprawie, jeśli stan postępowania na to pozwala, lub skierować sprawę do ponownego rozpoznania przez Sąd.
- 100 Trybunał jest zdania, że w niniejszym przypadku stan postępowania nie pozwala na wydanie orzeczenia w sprawie, gdyż, aby ocenić to, czy przyjęcie przez Komisję w spornej decyzji w odniesieniu do drugiej strony postępowania zasady ciągłości gospodarczej było zasadne, należy na wstępie przeanalizować, czy przedstawione przez nią we wniesionej do Sądu skardze informacje były wystarczające do obalenia domniemania, zgodnie z którym posiadająca cały kapitał spółki ITR Rubber spółka dominująca ITR SpA wywierała decydujący wpływ na zachowanie swej spółki zależnej.
- 101 Należy zatem przekazać sprawę Sądowi celem wydania przezeń rozstrzygnięcia co do jej istoty.

W przedmiocie kosztów

- 102 Jako że niniejsza sprawa zostaje skierowana do ponownego rozpoznania przez Sąd, rozstrzygnięcie o kosztach niniejszego postępowania odwoławczego nastąpi w orzeczeniu kończącym postępowanie w sprawie.

Z powyższych względów Trybunał (pierwsza izba) orzeka, co następuje:

- 1) **Punkty 1–3 sentencji wydanego przez Sąd Unii Europejskiej wyroku Parker ITR i Parker-Hannifin/Komisja (T-146/09, EU:T:2013:258) zostają uchylone.**
- 2) **Sprawa zostaje skierowana do ponownego rozpoznania przez Sąd Unii Europejskiej, aby orzekł on w przedmiocie zasadności skargi.**
- 3) **Rozstrzygnięcie o kosztach nastąpi w orzeczeniu kończącym postępowanie w sprawie.**

Podpisy